

Зупинка XXVIII: Яремча

Яремча – низькогірський кліматичний курорт (525 м над р.м.), розміщений у живописній долині річки Прут, на південному заході Івано-Франківської області, у центральній частині Українських Карпат. Місто обласного підпорядкування, яке включає у свої межі 6 населених пунктів: селище Ворохта, села Микуличин, Татарів, Яблуниця, Паляниця, Вороненко.

рах. Залізнична станція Яремча має чудовий відреставрований вокзал із кімнатами відпочинку. У Яремчі височить збудований із місцевого піщаника склепінчастий міст (висотою 70 м, шириною центральної арки 65 м). Автором проекту цього мосту був галицький інженер Станіслав Косінський. До 1906 року цей міст утримував першість у світі, поки на Балканах між Горицією і Трієстом над річкою Усонзо не побудували міст, який перевершив яремчанський своїми розмірами.

жить у місці впадання в Західний Буг річок Солокії та Рати.

Особливого розквіту Червоноград набув у повоєнні роки. Колись на його місці знаходилося помістя коронного гетьмана Речі Посполитої Фелікса Казимира Потоцького. Близько 1692 року, ставши воєводою Краківським і коронним гетьманом, він заклав на землях села Новий Двір – містечко, назване на честь його дружини Кристини Любомирської – Кристинополем. Невдовзі Кристинопіль став центром володінь сина Йосифа Потоцького – Франца Сілезія, які включали 170 міст та містечок і близько тисячі сіл. Потоцькому належало 400 тис. підданих. Сучасники називали воєводу "малим королем на Русі". Ще 1609 року на цих землях був заснований монастир Василіан, який успадкував унікальну письмуну пам'ятку часів Галицько-Волинського князівства, так званий "Кристинопільський апостол", що знаходиться в наш час у Львівському історичному музеї. У 1756 році у Кристинополі постав новий палац, побудований у французькому стилі за проектом відомого архітектора П'єра Ріно

регіону ще більше поживалося, зросла кількість мешканців міста. Діяли пошта, телеграф, банк, аптека і двоступенева школа.

На початку ХХ століття у Кристинополі були й промислові підприємства, серед яких тартак Лемперта, хімічна фабрика Лемперта і Дідушевського, фабрика цементних виробів Левицької і Вайнберга.

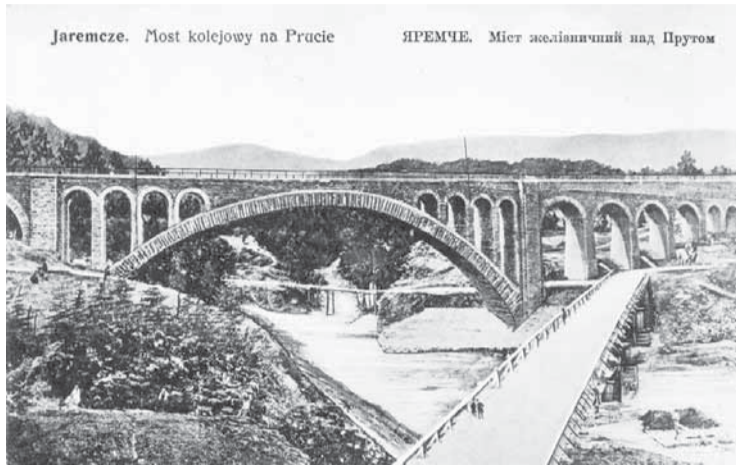
Під час Першої світової війни майже цілий рік Кристинопіль перебував у зоні військових дій. Місто було дуже зруйноване. Російські війська рекуїзували всі дзвони, які однак повернули у 1923 році. Проте в той же час російські війська в 1914 році побудували залізницю Кристинопіль–Сапіжанка та Володимир-Волинський–Сокаль, що з'єднала місто з Волинськими землями.

Після поразки в Першій світовій війні Австро-Угорська імперія розпалась. Із 1 листопада 1918 року по 1919 рік точилась запекла боротьба Української Галицької Армії за проголошену Західно-Українську Народну Республіку. 15 травня 1919 року польські інтервенти за підтримки французького експеди-

році справа Кристинополя і його околиць була предметом обговорення на засіданні ООН. За договором від 16 серпня 1945 року між СРСР і Польщею місто увійшло до складу Люблінського воєводства ПНР. 15 листопада 1951 року за новою угодою про радянсько-польський кордон Кристинопіль увійшов до складу Української РСР і був перейменований на Червоноград. Залізнична станція Кристинопіль отримала назву Червоноград у 1964 році. За цим же договором до УРСР відійшла територія південної частини Грубешовського і Томашевського повітів Люблінського воєводства ПНР із покладами кам'яного вугілля, а до Польщі – територія Нижньоострицького району колишньої Дрогобицької області, багата нафтою.

Подальша доля Червонограда безперервно пов'язана з промисловим освоєнням Львівсько-Волинського вугільного басейну. У серпні 1952 року була закладена перша шахта "Великомостівська", у 1953-1954 роках збудували вже три шахти, а в 1955 році почали спорудження ще восьми вугільних підприємств. 25 грудня 1957 року перша збудована шахта дала перше вугілля. Проектна потужність шахт передбачала видобуток 8,1 млн тонн вугілля. Сьогодні тут діють шахти "Метирічанська", "Червоноградська" та найбільша у Європі збагачувальна фабрика. Усе паливо залізницею відправляється на потреби енергетичного комплексу України.

Поряд із вуглевидобутком у місті представлена і легка промисловість.

Jaremche. Most kolejowy na Prucie

ЯРЕМЧЕ. Міст залізничний над Прутом

На території міської ради проживає 21,4 тис. осіб (власне в Яремчі – 11,8 тис.), тут функціонує 46 відпочинкових закладів та десятки садиб "зеленого туризму". У зимовий період діють 14 лижних витягів, цілий рік відпочивальників обслуговують чотири канатно-крісельні дороги.

Перша історична згадка про Яремчу датується 1727 роком. Назва міста, як вважають дослідники, походить від імені втікача від панщини Яреми Годованця, який тут оселився. Ще раніше згадуються найбільші села Яремчі – Ямна та Дора.

Хутір Яремча почав розвиватися після будівництва в 1894 році залізниці Станіслав–Яремча–Рахів. Яремча поступово перетворюється на дачне містечко, куди приїжджала на відпочинок інтелігенція з великих міст Польщі та Австрії. Із часом курорт Яремча перепрофілювався на кліматичне лікування хворих на туберкульоз. Унікальне поєднання лісового та гірського повітря створює ефект природного інгаляторію.

У радянський період цей регіон став спортивним, туристичним центром та місцем оздоровлення. У 1977 році Яремча отримало статус міста обласного підпорядкування.

Цінними пам'ятками архітектури є церква Святого Пророка Іллі (ХХ ст.) у мікрорайоні Дора, що належить до комплексу монастиря монахів студійського уставу, діяльність якого була відновлена в роки незалежності України; дерев'яна Михайлівська церква (XVII ст.); церква св. Іоанна Милостивого, дзвіниця (XVIII ст.). У Яремчі діє Карпатський крайовий музей визвольних змагань.

Мальовничі краєвиди відкриваються перед пасажирами з вікон потяга. Залізнична колія пролягає уздовж річки Прут та перетинає її ажурними віадукми. Вузька долина із крутими скелястими схилами змусила колійників будувати підпірні стінки, а чисельні повороти русла Прута перетинати мостами та прокладати тунелі у кам'яних го-

у Ямні побудований менший за розмірами склепінчастий міст (ширина арки 48 м, висота 20 м). Через 232-метровий тунель залізнична колія виходить до Микуличина.

Через Прут біля водоспаду "Гудливий" перекинутий пішохідний міст, біля якого розмістився базар із різнобарвними гуцульськими сувенірами. У тутешніх краях поміж скель та полонин живуть легенди про опришка Олексу Довбуша.

Карпати – це перлина природної скарбниці України. З метою збереження типових для Чорногори та Горган природних комплексів, постановою Ради Міністрів України від 3 червня 1980 року на площі 50,5 тис. га створений Карпатський національний парк із заповідною зоною. Основним заповідним ядром для цих територій є вершини Горган (Хом'як, Сняк, Малий Горган), висотою понад 1,5 тис. м над рівнем моря.

До послуг туристів 12 екологічно-пізнавальних маршрутів та 9 зон відпочинку, а також автобусні маршрути та лижні і водні траси.

Зупинка XIX: Червоноград

Червоноград (до 1951 року – Кристинопіль) разом із містом Соснівкою та селищем міського типу Гірник – є містом обласного підпорядкування із понад 90-тисячним населенням. Сучасне місто – важливий індустріальний центр південної частини Львівсько-Волинського кам'яновугільного басейну, що ле-

де Тірреджелі. З усіх боків палац оточував прекрасний парк у стилі французького Версаля. Парк відрізнявся багатством водних каналів, штучних каскадів і фонтанів. Поряд із палацом Потоцьких розташувалися костел Святого Духа і монастир бернардинів. Останньою фундацією Франца Селезія Потоцького у Кристинополі була церква святого Юрія і монастир Василіан, зведені за проектом архітектора І.Зельнера. У цьому монастирі 1892 року склав свої вічні обіти майбутній митрополит Андрей Шептицький. У цей же час у місті збудовано дві синагоги.

1 серпня 1772 року Кристинопіль разом із околицями відійшов до Австрійської імперії. У 1781 році Станіслав Потоцький продав свої кристинопільські володіння. Потім місто переходило від одних шляхтичів до інших і поволі занепадало. Свою чорну справу зробили і пожежі. Протягом XVIII століття їх було п'ять. У XIX столітті кожне десятиріччя теж відзначене пожежею.

З 1848 року Кристинопіль перейшов у власність родини Вишневічів, які володіли містом упродовж трьох поколінь. При Вишневічів тут поживалися розвиток ремесел і торгівлі. Діяли цегельня, млин, винокурня і пивоварня.

З побудовою шосейних шляхів Кристинопіль–Великі Мости у 1876 році, Кристинопіль–Жовква у 1878 році і прокладенням у 1884 році залізниці Рава-Руська–Кристинопіль–Сокаль господарське життя цього

ційного корпусу під командуванням генерала Галлера прорвали фронт на лінії Белз–Жовква і згодом захопили Сокаль, Кристинопіль, Великі Мости. Після падіння УНР влітку 1920 року Західна Україна відійшла до Польщі.

19 вересня 1939 року Кристинопіль без бою зайняли німці. Під час окупації частина старого міста, де жили євреї, була спалена, а єврейське населення, яке не встигло покинути місто, розстріляне. 18 липня 1944 року радянські війська 13-ї армії генерала Пухова звільнили місто від загарбників.

У 1943-1945 роках на цих землях відбувалися криваві сутички між польськими шовіністами і підрозділами УПА, що захищали місцеве населення від терору. У 1945

Продукція панчішно-шкарпеткової та швейно-галантерейної фабрик користується попитом. Сьогоднішній Червоноград має високий науково-освітній потенціал. У місті 4 середніх школи, гімназія, два профтехучилища, гірничий технікум, філії Міжрегіональної академії управління персоналом та Львівського національного університету ім. І. Франка, художня, музична та спортивна школи, капітально реконструйований стадіон "Шахтар".

У 2002 році мешканці Червонограда отримали від залізничників чудовий подарунок до Дня незалежності – новий сучасний залізничний вокзал.

Юрій ТОМІН
Фото з особистого архіву автора

ЗАСНОВНИКИ:
управління Львівської залізниці та дорпрофсож
Ресстраційне свідоцтво
КВ № 1252.
Редактор
Ігор ПАРАЩАК
тел. 226-32-97
факс. 226-41-83
Заступник редактора
Андрій ВЕЗДЕНКО.....226-26-10

Відповідальний секретар
Галина КВАС.....226-25-67
Кореспонденти:
Орися ТЕСЛЮК.....226-32-03
Ольга ПАДКОВСЬКА.....226-01-65
Дмитро ПЕЛИХ.....226-36-23
Олександр ГЕРШУНЕНКО.....226-37-83
Оксана ПОДОЛЬСЬКА.....226-39-34
Богдан ЮРОЧКО.....226-59-27
Коректор Валентина СУТАК.....226-37-80
Бухгалтер Тетяна АНДРУШКО.....226-46-80

Криблвqrjhhj
g`kPgmh) mhj

Адреса редакції: 79000
м. Львів, вул. Гоголя, 1.
E-mail: lz@railway.lviv.ua
ГС ДТГО "Львівська залізниця"
Р/р 260000092670
Код ЄДРПОУ 20851444 МФО 325956
ЛФ АБ "Експрес-Банк"

Індекс газети 30223.
Виходить щоп'ятниці.
Тираж 35 750.
Замовлення .
Зверстано у комп'ютерному центрі редакції газети "Львівський залізничник".
Комп'ютерна верстка
Антоня БЕГЛЯРОВА 226-38-15.
Склад редакційної колегії:
Ігор Парашак, Андрій Везденко, Орися Теслюк, Галина Квас, Олександр Гершуненко.

Точка зору авторів може не збігатися з позицією редакції.
Передрук текстових чи візуальних матеріалів газети можливий лише з письмового дозволу редакції. Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали. Рукописи та листи авторам не повертаються. При цитуванні посилання на газету "Львівський залізничник" обов'язкове.
Газету віддруковано у "Видавничому Домі "Високий Замок".